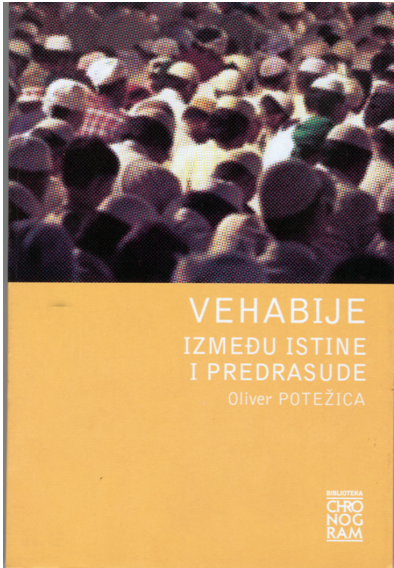

Милован Радаковић*

Оливер Потезица:
ВЕХАБИЈЕ ИЗМЕЂУ
ИСТИНЕ И
ПРЕДРАСУДЕ

“Филип Вишњић” Београд,
2007.

Оливер Потезица, диплома-та и публициста, објавио је крајем 2007. године књигу Вехабије-између истине и предрасуде (издање издавачке куће “Филип Вишњић”, Београд, библиотека Chronogram). Потезица је један од наших најугледнијих стручњака за Блиски исток и исламски свет. Он је један од оних који је успео да споји каријеру дипломате (од 1978) и публици-

сте (аутор је већег броја књига, студија и фељтона из области међународних односа, спољне политике, историје и историје дипломатије).

У овој књизи Потезица се прихватио задатка да нашој јавности објасни феномен вахабизма. Ово кажемо уважавајући чињенице да је вахабизам званична државна религија у Саудијској Арабији, о којој се као о земљи у Србији релативно мало зна, а са којом немамо дипломатске односе. Чињеница да је вахабизам све до његове недавне појаве у Новом Пазару био апсолутна непознаница за наше јавно мњење, књига Оливера Потезице представља важан корак ка објашњењу ове религијске појаве у исламском свету. Потезица је своју књигу (не рачунајући предговор и закључак) поделио на четири централна поглавља: Вахабизам као верски покрет; Историјски развој вахабизма; Савремени вахабизам и вахабизам на Балкану. Поговор под насловом Савез уместо сукоба цивилизација написао је Слободан Кљакић.

Верски учењак по коме је ве-хабитски покрет добио име Мухамед Абдел Вахаб (1703-1792), учинио је вахабизам конзервативним али и пуританским исламским покретом, који заговара враћање на темељна и изворна исламска учења. У основи

* Милован Радаковић, докторант на Факултету политичких наука у Београду.

његовог учења стоји схватање по којем вахабити сматрају да су врата иџтихада отворена за сваког верника.

У другом поглављу, пратећи историјски развој вахабизма, аутор се поред осталог, позабавио и исламским светом у касном средњем веку, настанку прве а затим и друге Саудијске државе, ривалитетом великих сила на Арабијском полуострву и стварањем Краљевине Саудијске Арабије као вахабитске државе.

Динамика ове књиге праћена је ауторовим настојањем да објасни феномен савременог вахабизма. У трећем поглављу читалац има прилику да се упозна са утицајем вахабизма на исламске фундаменталистичке идеје и покрете у 19. и почетком 20. века. Овде је дато и објашњење зашто је вахабизам први фундаменталистички покрет у исламској историји. Поред осталог у овом поглављу су дата и одређивања појмова фундаментализма, исламизма, панисламизма, интегризма, цихадизма и других појмова везаних за исламски свет. Исто тако и међусобног односа савременог вахабизма и салафизма. Поглавље нам такође доноси и поделу савремених исламских покрета и политичких партија, као и однос исламских организација са вахабитима и салафитима. Врло је интересантан део о

ставовима салафита и вахабита о насиљу у име вере. Коначно, ово интересантно поглавље даје приказ деловања Краљевине Саудијске Арабије на ширењу вахабитских идеја и учења.

За наше читаоце свакако је најинтересантнији део књиге који носи наслов Вахабизам на Балкану. Генерални ауторов став је да балкански муслимани деле судбину исламског света. Исламски фундаментализам јавља се на просторима Југославије пред Други светски рат, а у том правцу читаоци ће се упознати са садашњим исламским тенденцијама на просторима некадашње Југославије. Такође, читаоци ће бити у прилици да се упознају са узроцима и последицама продора вахабизма на Балкану, који је започео осамдесетих година 20. века. Аутор је ишао и даље, објашњавајући деловање вахабитског покрета на неким просторима некадашње југословенске државе. У том смислу објашњене су четири фазе деловања вахабитског покрета у Босни и Херцеговини, као и сукоби у Исламској верској заједници и револуционарни набој вахабизма у овој некадашњој југословенској републици. Поред овога, дата је анализа кретања вахабизма у Санџаку и на Косову и Метохији. Према процени аутора, Балкан је највеће упориште вахабизма и милитантног исла-

мизма у Европи. Овај свој став Потежица је поткрепио анализом развоја вахабизма у другим регионима Балкана.

Завршавајући читање ове књиге намеће се једна мисао. Колико мало познајемо ислам, а колико је он за нас важан с обзиром на позицију Србије према исламском свету. Један не тако мали број грађана Србије су муслиманске вероисповести. То су наши грађани, а тако мало знамо о њиховој религији. Ова књига има дух верске толеранције, па би њено читање помогло да боље схватимо не само ислам и вахабизам већ и утицај који је имао ислам на догађаје који су се дешавали током деведесетих година двадесетог века на простору Босне и Херцеговине, а који се данас дешавају на Косову и

Метохији, Санцаку. Да је више оваквих књига сигурно бисмо боље разумели позицију нашег суседа Албаније, али и позицију Турске и њен традиционални утицај на просторе хришћанског Балкана и утицај муслиманских држава на овај део Европе. Књига Оливера Потежице спада у радове у оквиру научне дисциплине коју означавамо као политикологија религије. Али она је много више од тога. То је прича о једном муслиманском феномену али и једној од најмоћнијих исламских држава – Саудијској Арабији. Зато је ова студија феномена вахабизма намењена свим људима који се баве проблемима религије, филозофије, историје, права, политикологије и људима који желе да знају више.